

## **Przystanek matura**

### **Zadania i ćwiczenia ułatwiające przygotowanie się do egzaminu maturalnego z języka polskiego**

#### **Literatura: Krzysztof Kamil Baczyński „Pokolenie”**

Wiatr drzewa spienia. Ziemia dojrzała.  
Kłosa brzuch ciężki w górę unoszą  
i tylko chmury — palcom czy włosom  
podobne — suną drapieźnie w mrok.

Ziemia owoców pełna po brzegi  
kipi sytością jak wielka misa.  
Tylko ze świerków na polu zwisa  
głowa obciążona straszac jak krzyk.

Kwiaty to krople miodu — tryskają  
ściśnięte ziemią, co tak nabrzmiała,  
pod tym jak korzeń skręcone ciała,  
żywcem wtłoczone pod ciemny strop.

Ogromne nieba suną z warkotem.  
Ludzie w snach ciężkich jak w klatkach krzyczą.  
Usta ściśnięte mamy, twarz wilczą,  
czuwając w dzień, słuchając w noc.

Pod ziemią drążą strumyki — słysząc —  
krew tak nabiera w żyłach milczenia,  
ciągną korzenie krew, z liści pada  
rosa czerwona. I przestrzeń wzdycha.

Nas nauczono. Nie ma litości.  
Po nocach śni się brat, który zginął,  
któremu oczy żywcem wykłuto,  
któremu kości kijem złamano;  
i drąży ciężko bolesne dłuto,  
nadyma oczy jak bąble — krew.

Nas nauczono. Nie ma sumienia.  
W jamach żyjemy strachem zaryci,  
w grozie drążymy mroczne miłości,  
własne posągi — źli troglodyci.

Nas nauczono. Nie ma miłości.  
Jakże nam jeszcze uciekać w mrok  
przed żaglem nozdrzy wężących nas,  
przed siecią wzdętą kijów i rąk,  
kiedy nie wrócą matki ni dzieci  
w pustego serca rozpruty strąk.

Nas nauczono. Trzeba zapomnieć,  
żeby nie umrzeć rojąc to wszystko.  
Wstajemy nocą. Ciemno jest, ślisko.  
Szukamy serca — bierzemy w rękę,  
nasłuchujemy: wygaśnie męka,  
ale zostanie kamień — tak — głaz.

I tak staniemy na wozach, czołgach,  
na samolotach, na rumowisku,  
gdzie po nas wąż się ciszy przeczołga,  
gdzie zimny potop omyje nas,  
nie wiedząc: stoi czy płynie czas.  
Jak obce miasta z głębin kopane,  
popielejące ludzkie pokłady  
na wznak leżące, stojące wzwyż,  
nie wiedząc, czy my karty iliady  
rzeźbione ogniem w błyszczącym złocie,  
czy nam postawią, z litości chociaż,  
nad grobem krzyż.

### **Zadanie 1**

Objaśnij nazwę pokolenie Kolumbów.

.....

### **Zadanie 2**

Rozstrzygnij, czy podmiot liryczny wypowiada się w imieniu pewnej zbiorowości. Uzasadnij swoje stanowisko.

Rozstrzygnięcie

.....

Uzasadnienie

.....

### **Zadanie 3**

Jaką funkcję pełni zastosowany w drugiej zwrotce kontrast?

.....

**Zadanie 4**

Odwołując się do zwrotki czwartej, przedstaw wpływ wojny na zachowanie człowieka.

.....

**Zadanie 5**

Wymień wartości, których został pozbawiony człowiek w czasie wojny?

.....

**Zadanie 6**

Objasnij znaczenie słów „Szukamy serca”.

.....

**Zadanie 7**

Podaj dwa cytaty świadczące o tym, że wiersz jest nasycony elementami ekspresjonizmu.

.....

**Zadanie 8**

Jakie refleksje podmiotu lirycznego zawarte są w ostatniej zwrotce?

.....

**Zadanie 9**

Dokończ zdanie. Wskaż poprawną odpowiedź spośród podanych.

Styl wiersza cechuje

- A. teatralność.
- B. patos.
- C. sztuczność.

**Zadanie 10**

Dokończ zdanie. Wskaż poprawną odpowiedź spośród podanych.

Wybór, którego dokonywali młodzi Polacy w czasie drugiej wojny światowej – walka z bronią w rękę – upodabnia ich do bohaterów

- A. oświeceniowych.
- B. romantycznych.
- C. pozytywistycznych.

## **ODPOWIEDZI DO ZADAŃ**

### **Zadanie 1**

Tą nazwą określamy ludzi urodzonych około 1920 roku, którzy dorastali w wolnej Polsce, a ich plany na przyszłość zostały przekreślone przez wybuch drugiej wojny światowej.

Młodzież z tego pokolenia wychowana na wzorcach patriotycznych, utalentowana i świetnie wykształcona, podjęła czynną walkę z okupantem i poświęciła swoje życie dla ojczyzny.

Wielu przedstawicieli tego pokolenia zginęło.

### **Zadanie 2**

Rozstrzygnięcie: Tak, podmiot liryczny wypowiada się w imieniu pewnej zbiorowości.

Uzasadnienie: Świadczą o tym użyte w liczbie mnogiej czasowniki, np. wstajemy, szukamy oraz zaimki, np. nas, my.

### **Zadanie 3**

Zastosowany w zwrotce drugiej kontrast polega na zestawieniu spokojnego, sytego pejzażu, w który został wpisany element grozy. W ten sposób sugestywnie oddana została atmosfera porażenia wojną.

### **Zadanie 4**

Człowiek zaczął kierować się instynktem przetrwania. Ma poczucie ciągłego zagrożenia, nie może zaznać spokoju, ciągle nasłuchuje, czuwa.

### **Zadanie 5**

Litość, sumienie, miłość.

### **Zadanie 6**

W świecie, w którym zabrakło ładu, porządku, poczucia bezpieczeństwa, człowiek w dramatyczny sposób próbuje odnaleźć wartości, które utracił.

### **Zadanie 7**

Przykładowo

„Olbrzymie nieba suną z warkotem”

„nadyma oczy jak bąble – krew”

### **Zadanie 8**

Podmiot liryczny zastanawia się, czy przyszłe pokolenia będą pamiętać o nich, którym przyszło żyć w czasach pogardy.

### **Zadanie 9**

B

## **Zadanie 10**

**B**